

ЧИ МАЮ Я ПРАВО 2.0 ?

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції
(Житомир, 23 квітня 2026 р.)

Таким чином, наведена правова позиція Верховного Суду підтверджує, що медична інформація належить до сфери приватності особи, а право на її використання є виключно прерогативою пацієнта або його законного представника. Це свідчить про пріоритет автономії особи у вирішенні питань розпорядження власними персональними даними медичного характеру.

У Постанові Верховного Суду по справі № 487/1981/17 від 11.12.2019 року було встановлено факт розголошення медичним працівником відомостей, що становлять лікарську таємницю, що підтверджує наявність порушень навіть за умов чіткого нормативного регулювання.

Нормативне регулювання охоплює як гарантії нерозголошення медичної інформації, так і механізми юридичної відповідальності за їх порушення, що свідчить про високий рівень формального захисту цього права. Водночас наявність детальних правових норм не завжди забезпечує їх ефективну реалізацію. Випадки розголошення лікарської таємниці, складність виявлення порушень і проблеми доказування свідчать про існування суттєвих недоліків у правозастосуванні. Це зумовлює необхідність не лише формального вдосконалення законодавства, а й підвищення ефективності механізмів контролю, відповідальності та правової культури у сфері охорони здоров'я.

Таким чином, забезпечення реального захисту лікарської таємниці можливе лише за умови поєднання належного регулювання з ефективною практикою його застосування, а також усвідомлення всіма суб'єктами правовідносин важливості дотримання конфіденційності медичної інформації як фундаментальної гарантії прав людини.

Ткачова Т.В.

Державний торговельно-економічний університет

tkachovatanya.11.a@gmail.com

м.Київ

ЧИ МАЮ Я ПРАВО НА ЗАХИСТ ВІД НАСИЛЬСТВА У СУЧАСНОМУ СВІТІ?

Безпека – це фундаментальна людська потреба, яка передбачає можливість жити без відчуття страху за своє життя та здоров'я. Проте на сьогоднішній день це право не завжди реалізується відповідно до всіх, особливо це стосується жінок. Жінки не лише частіше стають жертвами насильства. Вони зазнають більшого страху: страху звернутися до правоохоронних органів, страху не бути почутими, страху помсти з боку кривдника, страху стигматизації з боку суспільства. Цей страх часто виявляється сильнішим, ніж саме насильство, і саме він стає головним бар'єром на шляху до реалізації права на захист. Ризики щодо безпеки жінок значно вищі, тому гостро постає питання: чи справді я, як жінка, маю право на безпеку, чи це право існує лише формально?

Конституція України, зокрема ст. 3, встановлює, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Кримінальний кодекс України передбачає відповідальність (ст. 126-1) за посягання на ці цінності. Однак для жінки, яка зазнала насильства, ці гарантії часто залишаються формальними. За даними Офісу Генерального прокурора, у 2025 році зафіксовано 8 121 кримінальне

правопорушення, пов'язане з домашнім насильством, з яких 2 030 - безпосередньо за ст. 126-1 Кримінального кодексу України «Домашнє насильство». Водночас Національна поліція отримала понад 103 тисячі заяв і повідомлень про домашнє насильство. Ці цифри говорять про те, що лише незначна частина випадків кваліфікується як злочини. Решта – або адміністративні правопорушення, або взагалі залишаються поза межами правового реагування. Показово, що кількість звернень на Національну гарячу лінію зросла на 9% у 2025 році, досягнувши понад 35 тисяч. Жінки шукають допомоги, але часто не вірять, що поліція чи суд зможуть їх реально захистити.

Стаття 126-1 Кримінального кодексу України визначає «Домашнє насильство» як умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи. Ознакою цього правопорушення є систематичність. На практиці виходить так, що перші звернення жінки до поліції часто кваліфікуються за статтею 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Кримінальне провадження відкривається лише після того, як насильство повториться як мінімум 3 рази, коли стане можливим довести систематичність. Але справа не тільки в самому законі. Навіть якщо робота правоохоронних органів ефективна – оперативне реагування, належна кваліфікація, справедливі вироки – сам факт звернення по допомогу залишається для багатьох жінок надзвичайно складним рішенням. І причини цього криються значно глибше, ніж недосконалість законодавства або низька якість досудового розслідування. Причиною цього є глибоко вкорінені суспільні наративи.

З дитинства дівчатам навіюють думку, що справжня жінка – це берегиня домашнього вогнища, яка має зберігати мир у сім'ї за будь-яку ціну. Конфлікти не можна виносити на публіку, їх потрібно вирішувати всередині родини. Ця установка формує замкнене коло: жінка мовчить, бо вважає, що її обов'язок – рятувати стосунки, а не звертатись за допомогою до поліції чи суду. Вона боїться осуду, і поки вона мовчить, насильство продовжується, набуваючи тієї самої "систематичності", якої вимагає закон для кримінального переслідування.

Однією з ключових міжнародних угод Ради Європи є Стамбульська конвенція про запобігання насильству проти жінок та домашньому насильству. Її важливість у тому, що вона вперше на рівні міжнародного права визнала насильство проти жінок не особистою справою сім'ї, а порушенням прав людини та формою дискримінації. Угода передбачає запобігання насильству, захист постраждалих осіб, притягнення кривдників до відповідальності та узгоджену державну політику в цій сфері. Для України ратифікація цієї Конвенції стала важливим кроком: вона означала не просто оновлення законодавства відповідно до європейських стандартів, а й зміну ставлення до самої проблеми. Відтепер насильство більше не розглядається як внутрішня справа родини – це суспільно небезпечне діяння, за реагування на яке відповідає держава

На жаль, насильство відбувається не лише в межах домівки. Більшість жінок бояться не лише повертатися додому до чоловіка, який піднімає руку, а й просто йти вулицею. Вони бояться з'ясування в під'їзді, у темному провулку, у власному ліфті, навіть у громадському транспорті. І цей страх

ЧИ МАЮ Я ПРАВО 2.0 ?

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції
(Житомир, 23 квітня 2026 р.)

виправданий, адже підтверджується нашими реаліями. Моторошним прикладом є історія Джйоті Сінгх з Індії. У 2012 році 23-річна студентка разом зі своїм другом поверталася додому після кіно. Вона сіла в автобус, де було 6 чоловіків. По дорозі громадський транспорт звернув з маршруту, а двері виявились зачиненими. Правопорушники побили її друга, а Джйоті протягом 45 хвилин гвалтували по черзі залізним прутком, а потім викинули з автобуса на узбіччя. Вона померла через 13 днів. Ця справа сколихнула світ не тому, що в Індії вперше сталося згвалтування, а тому, що воно сталося в автобусі – в місці, яке вважається громадським транспортом, де люди їздять щодня. Воно сталося тоді, коли жінка просто поверталася додому після кіно.

В Україні теж трапляються випадки сексуального насильства в публічному просторі. У 2020 році в потязі Маріуполь - Київ невідомий зайшов у купе до 28-річної телеведучої Анастасії Лугової, коли вона спала разом із шестирічним сином. Чоловік бив її по обличчю, погрожував, намагався згвалтувати на очах у дитини. Жінці вдалося вирватися і втекти до провідниці, нападника затримали. Обвинувачений Віталій Рудзько помер у СІЗО в квітні 2021 року, на що постраждала відповіла: «Страх в якому я жила ввесь цей час; переживала, що буде, коли Рудзько вийде; чи знайде він мене; як далі жити. Так от – цей страх помер разом з ним!». Кримінальний кодекс передбачає відповідальність за домашнє насильство, згвалтування та інші насильницькі злочини. Однак наявність норми не гарантує її застосування.

Як жінка, я маю право на безпеку. І це право не має залежати від того, чи була я вдягнена правильно або наскільки яскраво була нафарбована. Я маю право почуватись у безпеці у власному домі, на вулиці, в громадському транспорті – будь-де. Кожна особа жіночої статі має право на спокійне життя без остраху, що її безпеку хтось поставить під загрозу. Право на безпеку не повинно бути привілеєм, який потрібно заслужити ідеальною поведінкою. Це має бути основною гарантією, яку держава повинна забезпечувати в будь-якій ситуації. І поки ця гарантія не стане реальністю, питання, яке ми піднімаємо, залишатиметься не риторичним, а актуальним для кожної жінки, яка щодня обирає свій маршрут, щоб безпечно дістатися додому.

Хожай С.М.

Державний торговельно-економічний університет

sofiahozaj2@gmail.com

Місто: Київ

ЧИ МАЮ Я ПРАВО НА СВОБОДУ ПЕРЕСУВАННЯ?

Право на пересування відкриває можливості для якісної освіти, незабутніх спогадів та кращого життя. Та чи справді це право однаково доступне для кожного? Чи повинно право на свободу переміщення бути абсолютним задля благополуччя? З першого погляду, відповідь здається очевидною: так, я маю таке право. На це вказує стаття 33 Конституції України: Кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлюються законом. Структура закону є цілком зрозумілою: особа є власником цього права, а держава – його захисником.